

Med rett til å dele, Tromsø 28 og 29.10.09

Oppsummering fra sesjonen ” Hvordan kan norske utdanningsinstitusjoner samarbeide om rådgivning om juridiske spørsmål knyttet til deling av digitale læringsressurser?”

Hvilke råd kan gis videre til konferansens arrangører - Utdanning.no og Norgesuniversitetet?

1. Hensikten med sesjonen – og noen råd til videre oppfølging

På konferansen [Med rett til å dele](#) i Tromsø 28. og 29. oktober 2009, ble det under dag 2 arrangert en sesjon med tema: ” Hvordan kan norske utdanningsinstitusjoner samarbeide om rådgivning om juridiske spørsmål knyttet til deling av digitale læringsressurser?” Hensikten med sesjonen var å konkretisere et slikt samarbeid – på hvilke områder man UH-sektoren samarbeide og hvordan dette kan organiseres. Fokus var primært høyere utdanning, og de ca. 50 deltagere var i all hovedsak fra ulike UH-institusjoner. Ambisjonen for arrangørene var å få fram et handlingsrettet forslag til Kunnskapsdepartementet (KD) i etterkant av konferansen.

Sesjonen ble gjennomført som en kombinasjon av korte erfaringsbaserte lyntaler, gruppearbeid og en plenumsdiskusjon. Nedenfor skisseres bakgrunnen for sesjonen og dernest oppsummeres essensen av gruppearbeidet. Programmet følger i vedlegg 2.

Kort oppsummert kan følgende råd gis videre til arrangørene utdanning.no og Norgesuniversitetet:

- UH-institusjonene uttrykker et klart behov for en nettbasert juridisk rådgivningstjeneste som er praktisk rettet for både produksjon og deling av digitale læringsressurser.
- UNINETT og Norgesuniversitetet anbefales å samarbeide om konkretiseringen av en slik rådgivningstjeneste. Det foreslås opprettet et prosjekt vedrørende dette med en prosjektgruppe som inkluderer sentrale samarbeidspartnere som UHR, Nasjonalbiblioteket/ UH-bibliotekene og det nye nasjonale IKT-senteret for grunnopplæringen og eventuelt andre medspillere.
- Det er viktig å drøfte hvordan en slik rådgivningstjeneste for UH-sektoren også kan ses i lys av grunnopplæringens behov. Det bør avklares om det er mest hensiktsmessig å etablere *en* felles tjeneste på dette området, og hvordan dette i så fall kan organiseres for brukere i begge deler av sektoren.
- UNINETT og Norgesuniversitetet må raskt involvere KD i den videre prosessen. Politisk forankring og støtte til et slikt initiativ er avgjørende for et få på plass et bærekraftig og varig tilbud.
- I konkretiseringsarbeidet må det innhentes kunnskap fra andre land som har testet ut lignende tjenester.

2. Bakgrunn

Det er gjort et forarbeid i [SANUs](#) og [Norgesuniversitetets](#) regi de siste 2 årene når det gjelder ulike problemstillinger knyttet til deling av digitale læringsressurser i høyere utdanning. I vedlegg 1 er det gitt en oversikt over relevant bakgrunnsmateriale. I tillegg er det en betydelig aktivitet ved flere UH-institusjoner knyttet til økt fleksibilisering av utdanningen og til produksjon og deling av digitalt innhold av ulik karakter, for eksempel knyttet til både nettbaserte studietilbud og til digitale læringsressurser i undervisningen. I forarbeidet har man blant annet kartlagt interessen for en nasjonal rådgivningstjeneste på jussområdet for UH-institusjonene, noen case knyttet til digitalt innhold ved norske universitet og høyskoler er analysert nærmere og ikke minst har man sett på relevante initiativ på juss-feltet i andre land. Her kan nevnes det engelske [web 2rights](#)-prosjektet finansiert av [JISC](#) –og som drives i samarbeid med [JISC Legal](#), det danske [elæring og jura](#)-prosjektet i regi av den danske forskningsnettet, samt svenskenes ferske initiativ rundt en nyetablert OER-

gruppe¹. Svenskene har pt ikke en rådgivningstjeneste for UH-sektoren, men har etablert et prosjekt mot grunnopplæringen, [Kolla källan](#), i regi av Skolverket som blant annet fokuserer på opphavsrettslige råd og tips. Med dette bakteppet skulle sesjonen den 29.10 bringe prosessen et skritt videre.

3. Oppsummering fra gruppearbeidet

Deltagerne ble stilt følgende to spørsmål:

- Hvilke oppgaver kan vi løse felles, på tvers av UH-institusjonene? Og hvilke oppgaver vil man løse per institusjon?
- Hvordan kan et felles nasjonalt grep organiseres per i dag? Hvilke(n) organisasjon(er) kan være vertskap?

Hovedinntrykket etter gruppeprosessen kan oppsummeres slik:

- Det er helt klart en positiv holdning til og en klar enighet om at det er behov for å få etablert en nasjonal rådgivningstjeneste for juridiske spørsmål for UH-sektoren knyttet til digitale læringsressurser. Dette må være en praktisk rettet og nettbasert tjeneste.
- Kunnskaps- og erfaringsdeling, dialog og nettverk mellom institusjonene må videreutvikles. På dette området kan man lære mye av hverandre og av andre land som har testet ut lignende rådgivningstjenester.
- I første omgang bør det opprettes et prosjekt som kan avklare ulike forhold rundt etablering og drift av tjenesten.
- Det må raskt pekes på aktører som kan følge opp et slikt initiativ og konkretisere prosjektet: Norgesuniversitetet og UNINETT må være prosjekteiere og samarbeide om dette. UNINETTs pågående arbeid med [eCampus](#) -programmet vil være en viktig referanse og inngang til det videre arbeidet. Likeså er det naturlig at Norgesuniversitet ut i fra sitt mandat og sin kompetanse på feltet, har en sentral rolle. Det foreslås etablert en prosjektgruppe.
- Prosjektet vil være avhengig av KDs støtte.
- I det videre arbeidet er det viktig å se nærmere på hvordan grunnopplæringens behov korresponderer med UH-sektorens, blant annet med tanke på at en slik rådgivningstjeneste bør kunne tilby tjenester til hele utdanningssektoren.

Gruppearbeidet la vekt på hvilke tjenester som kan være felles, på tvers av UH-institusjonene. Institusjonene må også selv ta et ansvar. De bør utforme en egen policy knyttet til arbeidet med digitale læringsressurser, herunder også på det juridiske området – de må ta ansvar for å tilpasse eventuelle maler til egen institusjons behov og sørge for informasjon og opplæring knyttet til bruken av en slik rådgivningstjeneste.

¹ Svenskene har pt ikke en nasjonal rådgivningstjeneste for juridiske spørsmål knyttet til digitalt innhold. De hadde frem til 2008 en slik tjeneste, *den Legala handboken*, men dette prosjektet ble nedlagt samtidig som NSHU (Myndigheten för Nätverk och samarbete inom högre utbildning) ble lagt ned. Arven etter den *Legala handboken* føres delvis videre via ildsjeler via et nettsted kalt, [learningnet.se](#). Den nyopprettede OER-gruppen drøfter nå bl.a. mulige grep i Sverige i tiden fremover.

Forutsetninger for en nettbasert juridisk rådgivningstjeneste – ”fakta, råd og tips”

Det forutsettes at en nettbasert tjeneste må være brukervennlig – den kan være en slags orakeltjeneste som gir fakta, råd og tips, den skal ha konkrete og praktiske eksempler og gjerne være caseorientert med fokus på juss for ikke-jurister. Der hvor kompetansen i rådgivningstjenesten ikke finnes, skal man kunne vise videre til spisskompetansen på feltet. Organiseringen må sørge for at det også tas initiativ til fysiske møteplasser og læringsarenaer.

Et skandinavisk samarbeid kan også være aktuelt. Både Sverige og Danmark har lignende prosesser, og det er et klart potensial for kunnskapsdeling og samarbeid. Tabellen nedenfor viser hvilke typer tjenester som ble etterspurt:

Tabell 1: Oversikt over mulige tjenester

Aktuelle tjenester	Utdyping
Begrepshåndbok	Jf. JISC og Becta sine websider
Elektronisk håndbok om opphavsrett og åndsverkloven	Denne må oppdateres og vedlikeholdes
FAQ-tjeneste	Det skal være lett å spørre og kort svartid
Maler/standard for arbeidskontrakter mellom ansatt og institusjon	Dette er ressurs sparende for hver institusjon
Elektroniske flytdiagram med sjekklister: f.eks. Hvordan går vi frem når digitale læringsressurser (DLR) skal produseres? Hvordan går vi fram når DLR skal deles?	jf. ”Web 2rights”-prosjektet
Råd om gråsoner: TONO, BONO, KOPINOR versus UH-Institusjonene.	Hva er lovlig, og hva er ulovlig?
Hva er lov ift. bruk av andres bilder, video, film, og tekster?	Relevant ift. forelesninger og produksjon av digitalt innhold
Casesamling – de gode eksemplene	”Dette gjorde vi og slik ble det” (og kanskje og hva som ikke fungerte...)
Svar fra ekspertpaneler	Vi må vite at vi kan stole på svarene
Bruk av lisensregimer	Hvordan bruker vi Creative Commons og lignende lisenser

Forslag til organisering av en nettbasert rådgivningstjeneste:

Vedrørende gruppenes innspill til hvem som kan være vertskap for en slik nettbasert rådgivningstjeneste, ble hovedfokus lagt på følgende forhold:

- Denne tjenesten må være politisk forankret i KD. Den må sikres et økonomisk fundament.
- UNINETT og Norgesuniversitetet må nå ta et felles grep og etablere et prosjekt for videre konkretisering, herunder avklaring av både organisering, drift, deltagere, tjenestetilbud og økonomi.
- Dette bør være en nettverksbasert organisasjon hvor flere partnere eller interessenter innlemmes.
- Hvilke andre institusjoner bør involveres?
 - Det nye IKT-senteret for grunnopplæringen
 - Nasjonalbiblioteket (NB) og UH-bibliotekene
 - UHR

VEDLEGG 1: Relevant bakgrunnsmateriale

2009:

Informasjon om Norgesuniversitetets ekspertgruppe "Deling av digitale læringsressurser i høyere utdanning" <http://norgesuniversitetet.no/ikt/deling>

Notat – kartlegging av juridiske rådgivnings- og støttetjenester og deling av digitale læringsressurser i høyere utdanning, mcs:consult (Juli 2009)
<http://norgesuniversitetet.no/files/Kartlegging%20av%20juridske%20rådgivingstjenester%20og%20deling%20av%20DLR.pdf>

2008:

Caseanalyse – Deling av digitale læringsressurser i høyere utdanning, NUVs skiftserie 1-2008
https://bak.utdanning.no/wiki/images/c/cb/Deling_av_digitale_laringsressurser_i_UH_sektoren.pdf

Et sentralt budskap i caseanalysen, er at de juridiske problemstillingene inngår i et bredt spekter av utfordringer som påvirker deling av digitale læringsressurser. Det juridiske er imidlertid et område som mange opplever som lite gjennomtrengelig og et klart område for felles problemløsning.

Problemmotat om rådgivnings- og støttetjenester for arbeidet med DLR i UH-sektoren, Hallgerd Benan (sept. 2008) <https://bak.utdanning.no/wiki/images/e/e2/Lareremiddel%29.pdf>

2007:

Workshop om deling av digitale læringsressurser (DLR) i høyere utdanning, NUV og SANU (nov. 2007) http://bak.utdanning.no/wiki/images/9/9f/Rapport_DLR_laringsteknologi.pdf

VEDLEGG 2:Program for sesjonen

10:00-10:20	Introduksjon	Hva er hensikten med denne sesjonen? Hva er bakgrunnen og hva skal vi oppnå? v/ Hallgerd Benan, USIT/UiO og leder av NUVs ekspertgruppe for deling av digitale læringsressurser i høyere utdanning?
10:20-11:30	3 lyntaler á 15-20 min, med tid til spørsmål og kommentarer underveis.	Inspirasjon fra tre eksempler i høyere utdanning <ul style="list-style-type: none"> • Lasse Bourelius, Högskolan i Blekinge/"Om Learningnet.se og andre svenske initiativ" • Åsne Ø. Høgetveit, Fag- og forskningspolitisk ansvarlig ved Studentparlamentet, UiT/ "Om studentens behov for digitalt innhold" • Kirsti Rye Ramberg, seniorrådgiver NTNU: "Erfaringer med juridiske problemstillinger fra NTNU"
11:30-12:30	LUNSJ	
12:30-13:15	Gruppeøkt Alle grupper i samme rom. (Antall grupper avhenger av deltagere på sesjonen) En engelsktalende gruppe med JISC	Gruppene løser følgende oppgaver: <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilke oppgaver kan vi løse felles, på tvers av UH-institusjonene, og hvilke oppgaver vil man løse per institusjon? 2. Hvordan kan et felles nasjonalt grep organiseres per i dag? JISC-gruppen løser følgende oppgave – på engelsk: English speaking session: "Relevance and possibilities for a Norway JISC-initiative"? Hver gruppe har gruppeleder og referent. Skriftlige innspill fra gruppene oppsummeres i plenum
13:15-13:45	Gruppenes innspill drøftes i plenum –	Diskusjonen ledes av Marit C Synnevåg
13:45-13:55	Lynsrask oppsummering	Hva sitter vi tilbake med nå? v/seksjonssjef Jon Lanestedt, USIT/UiO
13:55-14:00	Avslutning	Hva er neste skritt? v/ Hallgerd Benan USIT/UiO